

Nro. 42.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden November 24-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

I tt leg keményebb tél van. Két napokkal ez előtt sok hó esvén, az idő fel tisztult; 's tegnap és kivált ma oly keményen megfagyott, hogy akármedly hideg Januariusba béillene. Ritka, mikor a' tél ilyen jókor és illy nagy hideggel kezdődik.

Budáról írják, hogy a' K. M. Helytartó Tanátsnál tiszteletből valo *Concipistai* rangal szolgáló *Korompai Gróf Brunszaik August* urat, az Ország' fő Tárnokmestere' ő Excellentiája' fiát, Cs. K. Cameráriussá nevezni kegyelmesen méltóztatott Fels. Urunk.

Orosz Birodalom,

Warschau Nov. 14-dikén. A' *Vilnába* ér-

T t

kezett leg újabb és hivatali szerént való tudósítások szerént a' Császári fő hadi szállás *Wiasmából* November' 4-dikén *Dorogobuzba* tétegett által. A' *Malαιο - Jaroslavez* mellett Oktob. 24-dikén törtent verekedésektől fogva, semmi további verekedések nem akadályoztatták a' nagy ármádát az ő *Smolensk* felé való útjában.

A' *Wittgenstein* ármádájánál is, ugyan ezen tudósítások szerént, semmi újabb változás elő nem adta volt magát.

Az *Austriai* ármádától érkezett újabb tudósítások szerént, az Admirális *Tschitschagoff* ármádájának fő hadi szállása Nov. 5-dikén *Roszanában*, 7-dikén *Slonimban* vólt. Az Orosz vezér' plánuma, a' ki úgy vélekedett, hogy *Bresc* mellől észrevétetődés nélkül távozzhat-el, a' *Hertzeg Schwartzenberg* mozdulásai által, a' ki az Orosz sereget nyomban követi, semmivé tétegett: melyre nézve, és azért is, minthogy a' Fr. nagy ármádának *Smolenskhez* való vissza érkezése az ő plánumához befolyással fog lenni, még nem lehetett tudni, hogy valyon a' *Dnieper* alsó részei felé fogja - é már most további útját venni, vagy pedig egyenesen *Minsk* felé.

Warschauhoz még szünetlen érkeztek az újabb seregek, mellyek önnét a' *H. Schwartzenberg*' ármádájának segítségire tovább indúltak.

A' *Journal de l' Empir* ilyen észrevételeket adott - ki a' Frantzia seregeknek *Moskauból* való eljövetelekről: — „

„Már néhány napoktól fogva tudtuk a' *Moskauból* érkezett magános levelekből a' nagy ármádának azon mozdulásait, mellyekről a' 25-dik *Bülletinben* szó van. Az ármádának ezen

városhoz való sebes előnyomulása és a' *Moskwa* mellett történt fényes győzedelem, alkalmas téli szállást szereztek volna a' győzedelmeseknek, ha a' barbarus ellenséget a' dühösség, és kétségbeesés arra a' rettentő határozásra nem vették volna, hogy birodalmának egyik fő városát tulajdon kezével felégesse. *Moskau* már hamuvá tétetve nem egyéb vala a' Frantzia ármádára nézve, hanem csak egy szélső vígyázó tanya. Egyéberánt mi is lehetett egy okos vezérnek, a' ki egy véghetetlen ármárával Oktober végén az Orosz Birodalom' közepén szemléli lenni magát, fő, sőt egyedül való célja, annál egyéb, hogy téli szállásokat szerezzen magának, előbb, hogy sem őtet a' rossz idő meglepné. —

„November' első napjaiban minden nap béálhat a' tél az Orosz birodalomban. A' sok eső és havazás járhatatlanná teszi, a' nagy hidegnek elkövetkezéséig az utakat. A' nedves hideg, mellytől sokkal inkább lehet félni, mint a' száraz hidegtől, a' seregeknek egészségeket fenyegeti. Azt parantsólja a' böltsesség, hogy az ármáda ezen idő előtt nyugodalmas, alkalmas, és szélesen kiterjedő téli kvártélyokra szálljon. Nem elég az, hogy munka nélkül vesztegel az ármáda: az embereknek és lovaknak. Ílly nagy *massója* (sokasága) szélesen kiterjedő földet kíván, a' hol elszéledhessen, és eleséget találhasson; fedélre és nyugvó helyre van szüksége; a' téli szállásoknak végezetre szélső vígyázó tsapatok által kell lántz szemek módjára körülvéttetni, a' mellyek az ellenséges száguldozó tsapatokat megakadályoztassák abban, hogy a' téli szállásokra bétsaphassanak, és a' seregeket a'

magok nyúgodalmokban fellármázzák. Még a' katonai plárum és a' helyyek' fekvése sem lehetnek fő tekintetek a' téli szállásnak választásában; az eleségnek bőségére és annak megszerzhetése béli könnyűségére van gyakran a' legfőbb tekintet. Ezen környülállásoknak megfontolása indította volt a' Császárt az 1807-dik esztendőben is arra, hogy napkeleti Prussziát elhagyván, a' *Wistula*' termékeny partjaira hozza győzedelmes seregeit, a' hol ezek a' telet bővségbe töltvén-el, az alatt Dantzkának ostromoltatását is fedezték, 's a' nyárnak elkövetkezésével ismét előnyomúltak, hogy *Friedlandban* és *Tilsitben* a' békességnek törvényeit diktálják! —

„A' jelenlévő táborozás' plánuma sokkal nagyobb, hogy sem vélekedésünket kimondani mérészelhetnők az eránt, hogy hol fognak azok a' téli szállások választani, mellyeken az ármáda meg fog szállani. *Kalugát* és ennek termékeny környékeit fogja-é elfoglalni? *Kiewet* és a' *Tormasow* ármádáját fogja-é hátúlról fenyegetni? *Rigának* ostromoltatását fogja-é fedezni, vagy pedig *Witebskben* és *Smolenskben*, mint közép pontban fog maradni, a' honnét, azonnal hogy az esztendőnek kedvező része elkövetkezik, mindenféle útuak indulhat, a' hova őtet a' győzedelem hívni fogja? Akár hol válaszsza azonközben a' maga téli szállását az ármáda, meggyőződöttek lehetünk a' felől, hogy a' mi meggyőzhetetlen Légiónk valamint a' verekedésben úgy a' nyúgodalomban is betsületet fognak parantsolni az ellenséges tsordáknak; adjunk hálát annak a' bölts elővigyázásnak, melly éppen úgy szárnyakat tud adni a' győzedelemnek, valamint megállá-

podni tud ott, a' hol azt a' bőltesség parantsólja. Örömmel jusson eszünkbe, hogy barátaink, atyánkfiai, és fiaink, kik a' haza' zászlói alatt özsze gyülekezve vannak, néhány tsendes szempillantatotoktól tölthetnek - el. Még ha szintén újabb verekedések által kellene is megvásárolni ezen tsendességet, jól meg kell jegyezni, hogy még ezen esetben sem lehetnek, bár melly fényesek lehetnének is ezek a' győzedelmek, ezeknek egyéb gyümöltseik, hanem tsak az, hogy azok az ellenséges tsapatok, mellyek azon Közös tsordáknak, a' mellyek a' mi seregeinknek a' Nara mellett alkalmatlankodtak, segítségekre jöhetnek volna, széllyel veretethessenek. Minden mozdulások, mellyeket az ármáda tehet, tsak arra czélozhatnak, hogy magának olyan töli szállásokat szerezhessen, mellyek a' lehetőségéig bővölködők és nyugodalmasok lehetnek. Ezen mozdulásokra szükségesképpen hosszú munkálódó línea kívántatik; 's minthogy *Moskau* a' mi eddig való állásunknak éppen a' szélső végén esik: ehezképpest a' fő hadi szállás, mint a' minden mozdulások' közép pontja, ott tovább meg nem maradhat. Midőn tehát a' mondatik, hogy a' Császár *Moskaut* oda hagyta, e' nem egyebet teszen, hanem tsak azt, hogy ez a' Katonák' Atyja, ott jelenik - meg mindenütt, a' hol a' nagy munkák az ő jelenlétét kívánják. Az ő szemei győzedelmet parantsoltak, az ő szemei gondot fognak a' győzedelmes seregeknek bátorságban való maradásokra is viselni.

Nagy Britannia.

London Nov. 1-ső napján. Innen nagy sietésséggel oly parantsolat ment a' *Portsmouthi*,

374
Plimouthi, és egyéb kikötőhelyekbe, hogy minden haszonvehető hadi hajókat azonnal készítsenek - el a' kivezésre, 's a' hajós legényeket kettőzött iparkodással gyűjtsék, mivelhogy tudósítást vett az Országlószék a' felől, hogy a' Loríenti, Bresti, Havrei, Rocheforti, és Bordeauxi kikötőhelyekben külömbkülömb Frantzia hadi hajós osztályok állanak készen, a' mellyek Àmérika felé szándékoznak elevezni az egyesült Statusok' segítségire, és tsak azt várják, hogy a' Frantzia partok mellett ólalkudó Ànglus hajókat valamelly szélvész, a' melly az esztendőnek ezen részében uralkodni szokott, onnét elkergetse, 's azonnal ki fognak evezni a' tengerekre.

Az Orosz Császár egy igen drága gyémántos piksist küldött Lord *Liverpoolnak* az Àngliai Kintses Kamara' első Lordjának ajándékba.

Északi Àmérika.

Az Északi Àmérikaiaknak az Ànglusok ellen való feltüzéldések még eddig telyeséggel nem tsendesedik. Sem az úgy nevezett Kabinéti Rendeléseknek vissza vétetődése, sem az a' szerentsétienség, melly az Àmérikai seregeket a' Gen. *Hull* vezérlése alatt a' *Detroiti* erősségben érte, fel nem indította őket leg kissebb engedelmességre is. Hogy Generális *Hull*, *Detroitot* feladta, és az egész őrző sereggel hadi fogságra ment az Ànglusokhoz, ez ugyan elég sajnósan esett mingyárt a' hadakozás' kezdetében az Àmérikaiaknak: de tsakugyan nem tartják ők azt olly nagy tsapásnak, hogy azért magokat megálázzák, sőt kettőzött iparkodással szaporítják seregeiket, hogy az első szerentsétienség által okoztatott fogyatkozást mennél elébb jóvá te-

hessék. — Az is rettenetesen bosszantja őket, hogy az Anglusok az Indus vad népet is fellázasztották, 's ezekkel egy társaságban verekednek az egyesült Státusok ellen, pedig ezek az Indusok igen kegyetlen emberek. Most már az egyesült Státusok is azon iparkodnak, hogy ők is a' magok részekre hódíthassanak ezen vad nemzetek között némellyeket, 's ezekkel egy társaságban akarnak az Anglus seregekre támadni. —

A' mi egyéberánt itt a' leg újabb történeteket illeti, ezek ennyiben állanak: —

Az Anglusok egy kezekben még most is a' békesseg olaj fa ágát tartják, mellynek ezt a' nyilvánosságos bizonyosságát olvassuk a' *Halifaksi* leg újabb tudósításokban, hogy *Sir Warren* oly követséggel várattatik minden órán oda, hogy az Amerikai Országlószéket forma szerént való módon megkínálja a' békességgel. De ugyanekkor azt is olvassuk, hogy *Sir Warren* öt Linea hajóval és néhány Fregátokkal evezett-el Angliából Amerika felé, hogy a' békességes ajánlást ezeknek megmutatásával fontosabbá tegye.

A' *Ney - Yorki* levelek szerént már megérkezett volt *Sir Warren* oda, 's minden óráa várta figyelmetességgel, hogy minémű békességes feltételeket vitt az Anglus Országlószéktől.

A' mi a' szárazon való hadakozást illeti, ezt tágítás nélkül folytatták az Anglusok és az Amerikabeliek egymás ellen. *Detroitnak* elfoglalása után *Wayne* nevű erősséget szállották meg és vítták az Anglus és Indus szövetséges seregek.

A' *Párisi Monitörben* egy *Beltimeri* levél

jött-ki, a' melly Sept. 22-dikén indúlt, és ez a' foglalatja: —,

„A' *Kentucky* és *Ohioi* újságlevelek igen keserves színben adják elő azt a' hadakozást, melyet az Indusok folytatnak az egyesült Státusok ellen. Tűzzel és vassal kegyetlenkednek a' mi napnyúgot és észak között fekvő tartományainkban. *Westportban* az *Ohio* mellett egy éjjel 15 familiákat óltottak-ki gyilkosan; az aszszonyok és gyermekek százanként futna előllök. A' *De-arboru* nevű erősséget, mellyben tsak 50 Amériikai fegyveresek voltak, megvévén ezen Indusok, az abban talált Amérikáusokat, ámbár capitulátziót ígértek volt nékiek, azután majd mind megölték. *Wels* és *Healet* nevű Kapitányaink is ezen szerentsétlenek között voltak. Már most a' mi *Buffalói* Agensünk is útasítást vett az Elöl-ülőtől, hogy a' szomszéd hat Indus nemzeteket, a' kik nekünk szolgálatot ajánlottak, vegye-fel. E' szerént 14 napok alatt nekünk is lesznek négy vagy öt száz Indus katonáink. A' mi Generálisunk *Harrison* az *Ohioi* határszéleken áll 6000 emberrel, azon iparkodván, hogy *Wayne* várát felöldozhassa az Anglusok és Indusok' ostroma alól: de tartani lehet, hogy nem érheti el czrlját, minthogy nagy erővel van az ostromló ellenség. A' *Bostonból* Okt. 2-dikén indúlt levelek szerént, már megvették volt ezen várat az Anglusok és Indusok.

Spanyol Ország.

Innét mostanság semmi új híreink nem érkeztek. A' napokban írták némelly Párisi újságok, hogy a' Király már vissza ment volna a' Közép és a' Marschal *Soult* vezérlése alatt lévő

ármádákkal *Madridba*. De minthogy ezen tárgy felől az ólta sem ezek a' Párisi újságok, sem a' *Monitör* nem emlékeztek, sőt ennek valóságát az alább következő tudósítás is, melly *Madridból* Október' 15-dikén indúlt, kétségesíti; tehát ezt hagyjuk most ennyiben addig, míg hitelesebb tudósítások nem érkeznek onnét.

Itt (ezeket olvassuk a' mingyárt említet *Madridi* tudósításbar) az Anglusoknak ide lett bejövetelektől fogva nagy tébolygás uralkodik. Mind azok, a' kik József Királyhoz valamelly függéssel viseltettek, leg rettenetesebb üldöztetést szenvednek. Október' 13 dikán 20 ilyen familiáknak atyjai fogattattak - el és zárattattak a' *Retiroba*. A' Nemesség nagy részint elútazott a' Királlyal Valenzia felé. Ezeknek vagyonajkat confiscálta a' Lord *Vellington* által kineveztetett Magistrátus. A' *Madridi* théátromoknak ajtajaik bezárattatva állanak,

A' mi a' Lord *Vellington* fő ármádájának mozdulásait illeti, azólta, hogy ő *Burgosnak* osromlását félbe szakasztotta, erről most egyáltalában nem tudunk írni semmit.

Hadi Történetek.

Közelébbi leveleinkben említettük röviden, hogy a' múlt Oktoberben nevezetes verékedések történtek volna *Polotzknak* környékein a' *Düna* job és bal partjain, mellynek következései közé tartoztak volna, hogy *Marsehal St. Cyr, Kamen* mellé vissza jött, Orosz Generális Gróf *Wittgenstein* pedig *Polotzokban* fészkelte - meg magát. Ezek a' történetek néhány napokig folytak változó szerentsével, mellyről a' *Monachiumi* udvari újság, minthogy ezen verékedésben a'

Bavariai seregek is nagy részt vettek, hosszas tudósítást adott ki a' folyó Nov. 17-dikén, melynek ennyiben áll summás foglalata: —,

„Augustus' 18 dikától fogva (így szól a' Bavarus tudósító), a' midőn Gróf *Wittgenstein* megverettétvén magát a' *Dryssa* mellé vissza vonta, egész mostanig semmi nevezetes történet nem fordult elő ezen ellenséges ármádáknál. Mindketten gondosan szemmel tartván egymást, tanyáiknak sántzokkal való megerősítésén, és seregeiknek erősítésén iparkodtak. —

„Orosz Generális *Stengel* nagy sietséggel megjelent a' Generális *Wittgenstein* segítségére, 12,000 gyalogokkal, 1250 lovasokkal, és 52 ágyúkkal, a' midőn haladék nélkül meghatározták az Orosz Vezérek, hogy a' mi tanyáinkat *Polotzknál* minden oldalról megtámadják. Gróf *Wittgenstein* a' *Düna* jobb partján támadja meg. Október' 14-dikén a' *Polotzkot* fedező sántzokat, Gen. *Stengel* pedig ugyan akkor a' *Düna* bal partjára *Dryja* mellett által jövéen, azon iparkodott, hogy az azon tájon fekvő Bavarus csoportokat elmozdíthassa. A' *Düna* mellett álló Bavarus vezérnek Generális *Ströhlnek* meg lévén parantsolva, hogy magát, ha nagy erő találna rá ütni, vonja vissza, és csak az *Uszacz* védelmezésén iparkodjék, ő ezen parantsolathoz képpent magát az *Uszacz* felé vissza vonta, 's *Bonnoniához* érkezvén, itt magát a' Fr. G. *Gorbincau* seregével egyesítette, a' ki mint idősebb Generális tőlle a' vezérséget is által vette. —

„Az alatt, míg ezek a' *Düna* bal partján így folytak, annak jobb partján is vissza nyomta

szélső vígyázó seregeinket az ellenség a' Polotzk mellett lévő sántzokig. Ez nap ezen sántzokra, sőt a' városra is hathatósan réá ütött az ellenség; a' verekedés etvéli hat óráig tartott. Az ellenség vissza vonni kéntelenítetett magát. A' Frantzia fő vezér Marschal *St. Cyr* gyenge sebet kapott. —

„Oktober' 19-dikén reggel nagy lármával megújította az ellenség a' *Dünának* mind két partjain a' verekedést. A' víz jobb partján ugyan ekkor is vissza veretett: hanem ennek bal partján olyan szerentsés vólt, hogy az *Uzacz*a vizén (*Uzacz*ól nem meszsze, a' hol ez a' víz *Dünába* szakad) által rontott, mellyhezképpest már kevés volt hátra, hogy *Polotzkra* hátulról is réá üthessen, a' mellyet Marschal *St. Cyr* eszébe vévén, azonnal több seregeket küldött által a' *Düna* bal partjára a' Gen. *Wrede* vezérlése alatt. Azt is igen szükségesnek lenni találta M. *St. Cyr* a' *Düna* job partján lévő seregekre nézve, hogy az *Uzaczán* által jött ellenség azon ismét által veretessék, mellyre nézve meghatározta, hogy a' kövendezendő napon (20-dikban) Gen. *Wrede* által őtet ott megtámadtassa. Az ütközetre való készületek megtétettek, a' rendelések kiadattattak, a' seregek kiosztattattak. Minthogy azonközben a' tsatának szerentsétlen vagy szerentsés kimenetelét előre ellátni nem lehetett, tehát azt is elvégezte magában M. *St. Cyr*, hogy azon éjjel a' *Düna* job partját *Polotzk* városával és minden sántzokkal egyetemben oda hagyja, a' melly leg jobb rendel, 's minden ágyúkkal és bagázsiával egyetemben végre is hajatott, minthogy az ellenséges tsapatok, mellyek ezen éjjel a' hátrálás

közben a' miéinket gyakran megtámadták, mindenkor vissza verettek.

„Az ezen napi verekedésnek elkezdődése előtt kihirdettette G. *Wrede* a' seregeknél, hogy minden lövés nélkül csak bajonéttal rohanjanak a' seregek az ellenségre: de ez maga kezdett hozzá reggel 4 órakor a' verekedéshez. Gen. *Wrede* azt látván, ezonnal rohanásra való jeit doboltattott. Harmadfél óra alatt által veretett az ellenség a' vizen, minekutánna 2 Obersterei, 1 Majorja, 25 tisztjei és 2000 emberei fogságra estek. Az *Uzacza* bal partján jó állásban helyheztetvén magát az ellenség, úgy látszott, hogy meg akar ott maradni, hanem három Brigadérosaink három battenia ágyút szegeztetvén néki, ötet inét is nem soká elkergették. Ezen este még 4 tiszték, és 480 közemberek hozattattak fogságra. Más nap ismét egész erejével ezen ellenséges csapatoknak kergetésekre ment volna Gen. *Wrede*, ha éppen ekkor olly parantsolatot nem vett volna M. St. *Cyrtól*, hogy térjen vissza, minthogy már most Gr. *Wittgenstein* is hidat tsináltatott *Polotzkon* feljúl a' Dunán, és által jönni iparkodik. E' történt Oktober 21-dikén. —

„Ezen közben történt, hogy a' Generális *Weiszhaupt* 12 fontos ágyúkból álló batteniaja a' lovaknak elfogyása miatt az ármáda mozdulásait nem követhetvén, egy kassahordószekérrel, a' to hadi szállás' bagázsaijával, és az erre fekkatott 22 zászlókkal, *Uzacz* vissza küldetietven, *Uzaczot* a' miéinktől elhagyattaiva, az ott lévo hidat elrontatva, 's az ellenséget az *Uzaczi* útra nagy számmal előnyomúva találván, ettől, bár mi jól védelmezte is magát, elfogatott.

(A' többi következik).

P. D.